

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Barbara Wiśniewska

Protokolant: : starszy sekretarz sądowy Sylwia Małecka

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2017 r. w Toruniu

sprawy z powództwa (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

przeciwko M. K. (1), M. K. (2)

o zapłatę

1. zasądza na rzecz powoda (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. od pozwanej M. K. (2) kwotę 137 175,69zł (sto trzydzieści siedem tysięcy sto siedemdziesiąt pięć złotych sześćdziesiąt dziewięć groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od 11 grudnia 2015r do 31 grudnia 2015 r zaś od 1 stycznia 2016r z ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej M. K. (2) do stanu czynnego spadku po jej mężu P. K. ustalonego w spisie inwentarza , przy czym należność ta jest płatna na rzecz powoda solidarnie z należnością zasądzoną w punkcie drugim niniejszego wyroku;
2. zasądza na rzecz powoda (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. od pozwanego M. K. (1) kwotę 105 934,93zł (sto pięć tysięcy dziewięćset trzydzieści cztery złote dziewięćdziesiąt trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 103.535,78zł (sto trzy tysiące pięćset trzydzieści pięć zł siedemdziesiąt osiem groszy) od 11 grudnia 2015r do 31 grudnia 2015 r zaś od 1 stycznia 2016r z ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty a od kwoty 2.399,15 zł (dwa tysiące trzysta dziewięćdziesiąt dziewięć zł piętnaście groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 22.03. 2016r do dnia zapłaty ;przy czym należność ta jest zasądzona solidarnie na rzecz powoda z należnością zasądzoną w punkcie pierwszym niniejszego wyroku od pozwanej M. K. (2) - z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego M. K. (1) do stanu czynnego spadku po jego ojcu P. K. ustalonego w spisie inwentarza;
3. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
4. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 780 zł (siedemset osiemdziesiąt) i dodatkowo zasądza od pozwanej M. K. (2) na rzecz powoda kwotę 220 zł (dwieście dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów procesu zaś w pozostałym zakresie nie obciąża pozwanych kosztami procesu;
5. przyznaje od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz radcy prawnego M. S. kwotę 3600zł (trzy tysiące sześćset) powiększoną o podatek od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną z urzędu udzieloną pozwanej M. K. (2) i nieopłaconą;
6. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz radcy prawnego M. S. kwotę 3600zł (trzy tysiące sześćset) powiększoną o podatek od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną z urzędu udzieloną pozwanemu M. K. (1) i nieopłaconą.

UZASADNIENIE

Powód Bank (...) S.A. z siedzibą w G. złożył w dniu 11 grudnia 2015 r. pozew w którym domagał się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym w stosunku do M. K. (2) i M. K. (1) zamieszkałych w K., poczta R., zasądającego solidarnie od pozwanych kwoty 137.175,69-,zł. od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanych „zwrotu wszelkich kosztów sądowych”. Powód zażądał również, by w razie ewentualnego uprawomocnienia się nakazu nadano mu klauzulę wykonalności i doręczono powodowi tytuł wykonawczy.

W przypadku wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty powód wniósł o utrzymanie nakazu zapłaty w mocy i zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu a także o nadanie wyrokowi rygorowi natychmiastowej wykonalności

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że w dniu 7 grudnia 2010 r. P. K. (mąż i ojciec pozwanych) zawarł z powodem Porozumienie nr 1565/2010 w sprawie spłaty zadłużenia powstałego z tytułu Aneksu nr 1 z dnia 10 sierpnia 2010 r. do Aneksu nr U/421000///01113/09 z dnia 4 września 2009 r. do Umowy Kompleksowej pakietu (...)z dnia 30 sierpnia 2005 r. Zadłużenie wynikające z przedmiotowego porozumienia nie zostało spłacone, zaś kredytobiorca zmarł. W związku z powyższym obowiązki wynikające z tytułu niespłaconej umowy kredytowej przeszły na spadkobierców, przy czym wydane zostało postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku. Zgodnie z art. 1034 § 1 kc, do chwili działu spadku, spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Wobec powyższego powód skierował do pozwanych pisemne wezwanie do zapłaty w dniu 21 sierpnia 2015 r. Pozwani nie dokonali wpłaty.

W dniu 6 grudnia 2015 r. powód wystawił wyciąg z prowadzonych przez siebie ksiąg banku. Wynika z niego, że na chwilę wniesienia pozwu zadłużenie z tytułu niespłaconej umowy kredytowej wynosi 247.836,71-,zł, w tym 142.229,80-,zł tytułem niespłaconego kredytu, 36.590,54-,zł tytułem umownych odsetek kapitałowych za okres od 7 grudnia 2010 r. do 13 maja 2015 r., 68.831,37-,zł tytułem umownych odsetek za zwłokę i 185,00-,zł tytułem opłat.

Zgodnie z korektą spisu inwentarza z 13 listopada 2014 r. jako stan bierny spadku widnieje należna powodowi (Bankowi (...) S.A., jako następcy prawnemu Banku (...) S.A.) kwota 142.229,80-,zł. Natomiast granica solidarnej odpowiedzialności spadkobierców wobec powoda, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności – przed działem spadku – wynosi

137.175,69-,zł., w związku z czym takiej właśnie kwoty domaga się powód solidarnie od pozwanych. Sposób wyliczenia przedmiotowej kwoty przedstawiono w załączniku do pozwu (karta 52 akt).

W dniu 26 stycznia 2015 r. Sędzia Sądu Okręgowego stwierdziła brak postaw do wydania nakazu w postępowaniu nakazowym i skierowała sprawę do trybu zwykłego

W odpowiedzi na pozew ustanowiony na wniosek pozwanych pełnomocnik z urzędu wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu wg norm przepisanych a ponadto o przyznanie pełnomocnikowi kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwany z urzędu.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew stwierdzono, że pozwani nie kwestionują zasady swojej odpowiedzialności za spadkobiercę. Podnoszą jednak zarzut przedawnienia dochodzonego pozewem roszczenia. W ocenie strony pozwanej zastosowanie ma w niniejszej sprawie 3 – letni termin przedawnienia roszczeń, który upłynął przed dniem wniesienia pozwu, natomiast wcześniej nie zaistniały zdarzenia skutkujące przerwaniem biegu przedawnienia. Pozwana M. K. (2) wprawdzie w korespondencji z powodem wskazywała na brak woli i możliwości uregulowania zadłużenia, ale nie były to oświadczenia mogące zostać przyjęte jako uznanie długu. Co do pozwanego M. K. (1) – to był on w momencie otwarcia spadku osobą małoletnią, zatem w ogóle nie mógł wypowiedzieć się co do uznania długu. Wszelkie czynności w jego imieniu dokonywane były przez matkę.

Z ostrożności strona pozwana wskazała, że w razie uwzględnienia powództwa, odpowiedzialność pozwanych winna zostać ograniczona do wartości spadku przyjętego z dobrodziejstwem inwentarza. Ze spisu inwentarza i jego korekty wynika, że ogólna wartość zadłużenia spadkodawcy wynosiła 357.480,98-,-zł, zaś wartość zadłużenia wobec powoda kwotę 142.229,80-,-zł (z uwzględnieniem zasady proporcjonalności). Zdaniem pełnomocnika pozwanych ewentualną górną granicę ich odpowiedzialności wyznacza kwota 131.404,04-,-zł., nie zaś wskazana w pozwie kwota 137.175,69-,-zł.

W piśmie sygnowanym datą 23 czerwca 2016 r, pełnomocnik powoda wniósł o zasądzenie od pozwanych (solidarnie) kwot do wysokości udziałów w spadku, zgodnie z żądaniem pozwu a ponadto o zasądzenie od pozwanych, solidarnie, na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pisma pełnomocnik wskazał na fakt, że zmarły dłużnik w treści porozumienia nr 1565/2010 w sprawie spłaty zadłużenia powstałego z tytułu Aneksu nr 1 z dnia 10 sierpnia 2010 r. do Aneksu nr U/421000///01113/09 z dnia 4 września 2009 r. do Umowy Kompleksowej pakietu (...) z dnia 30 sierpnia 2005 r, uznał, że bankowi przysługuje wymagalna wierzytelność w kwocie 143.074,97-,-zł. Po śmierci dłużnika nabywający spadek spadkobiercy, tj. żona i syn zmarłego stali się stroną zawartej umowy (dłużnikami). W dniu 18 stycznia 2013 r, Bank wezwał pozwaną do zapłaty zadłużenia, co pozostało bez odpowiedzi. Następnie powód pismem z 28 marca 2013 r. rozwiązał umowę ze skutkiem na 30 dni od odebrania pisma. Pozwana odebrała je w dniu 11 kwietnia 2013 r.

Zdaniem pełnomocnika powoda nie doszło do przedawnienia roszczenia, ani wcześniejszego odstąpienia od umowy. Wypowiedzenie umowy nastąpiło w dniu 28 marca 2013 r. i był to akt od którego należałoby obliczać okres przedawnienia (w tym przypadku 3 – letni) a zatem przedawnienie nie mogłoby nastąpić przed 28 marca 2016 r. (pозew został wniesiony w grudniu 2015 r.)

W piśmie sygnowanym datą (również) 29 lipca 2016 r. pełnomocnik pozwanych podniosła, że w korekcie spisu inwentarza z 13 stycznia 2014 r. doszło do licznych błędów polegających m. im. na niewłaściwym zakwalifikowaniu niektórych sprzętów i urządzeń do majątku spadkowego, podczas, gdy wiele z nich „wyszło” z majątku firmy P. K. jeszcze przed jego śmiercią. W związku z powyższym pozwana podjęła kroki w celu sporządzenia ponownej korekty spisu inwentarza, ale nie przybrały one jeszcze urzędowej formy. Ponadto pełnomocnik pozwanych podniósł, że po śmierci męża M. K. (2) spłaciła część długów spadkowych Przede wszystkim w zakresie zobowiązań publicznoprawnych (ZUS, Urząd Skarbowy) i wobec pracowników, sądząc, że mają one pierwszeństwo w zaspokojeniu przed innymi długami. Pełnomocnik zobowiązała się do dostarczenia dokumentów, z których wynikać będzie treść ponownej korekty spisu inwentarza (do zakończenia postępowania dokumenty takie nie wpłynęły)

W piśmie sygnowanym datą 29 lipca 2016 r. strona powodowa podtrzymała swoje żądania wobec obojga pozwanych, przyznając, że odpowiadają oni jedynie do stanu czynnego spadku określonego w spisie inwentarza. Zaproponowała również zawarcie ugody, polegającej na jednorazowej wpłacie przez pozwanych kwoty 14.175,69-,-zł i spłacie pozostałej części należności w 30 miesięcznych ratach po 4.100-,-zł, bądź też jednorazowej wpłacie w kwocie 37.175,69-,-zł i spłacie pozostałej części należności w 50 miesięcznych ratach po 2.000-,-zł. W odpowiedzi na to pismo pełnomocnik pozwanych nie przystał na warunki ugody zaproponowanej przez stronę powodową. Pełnomocnik pozwanych oświadczył ponadto, że pozwana złożyła w dniu 24 sierpnia 2016 r. wniosek o ponowną korektę spisu inwentarza do Sądu Rejonowego w G. (dołączyła potwierdzoną kopię złożonego wniosku – k. 213-14 akt).

Pismem sygnowanym datą 9 marca 2017 r. pełnomocnik powoda poinformował, że w dniu 4 listopada 2016 r. miało miejsce prawne połączenie (...) Banku S.A. z wydzieloną częścią Banku (...), obejmującą jego podstawową działalność. W związku z powyższym zaistniała potrzeba wstąpienia banku – nabywcy w miejsce banku – zbywcy w niniejszym postępowaniu. Informację tę powtórzył w piśmie z 8 czerwca 2017 r. (k. 257) Na rozprawie w dniu 30 czerwca 2017 r. pełnomocnik pozwanych wyraził zgodę na wstąpienie (...) Banku S.A w miejsce Banku (...) S.A. w G..

Pismem z dnia 17 marca 2017 r. w odpowiedzi na uprzednie wezwanie sądu i zawieszenie postępowania (k. 250 i 254 akt) z powodu nie wykonania zobowiązania zawartego w tymże wezwaniu, pełnomocnik powoda sprecyzował, że domaga się zasądzenia solidarnie od pozwanych kwoty wskazanej w pozwie wraz z odsetkami ustawowymi od dnia

wniesienia pozwu do 31 grudnia 2015 r. i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. Postępowanie zostało podjęte postanowieniem z 16 maja 2017 r. (k. 292 akt)

W piśmie z 8 czerwca 2017 r. (drugim opatrzonym tą samą datą – k- 314-15) wskazał, że wypowiedzenie pozwanemu M. K. (1) porozumienia z 7 grudnia 2010 r. nastąpiło najpóźniej z chwilą doręczenia mu odpisu pozwu w niniejszej sprawie. Powołał się przy tym na orzecznictwo Sądu Najwyższego utożsamiające fakt wytoczenia powództwa przeciwko stronie umowy z wyrażeniem woli jej wypowiedzenia.

W piśmie z 28 września 2017 r. złożonym na rozprawie w dniu 29 września 2017 r. pełnomocnik pozwanych oświadczył, że cofa zgodę na wstąpienie (...) Banku S.A do postępowania w charakterze powoda, albowiem zgoda została wyrażona pochopnie. Poza tym wskazała, że w orzecznictwie przyjmuje się, że sukcesja procesowa spółki przejmującej w miejsce spółki dzielonej wchodzi w rachubę na warunkach określonych art. 192 pkt 3 kpc. We wcześniejszym piśmie z 28 lipca 2017 r. pełnomocnik powoda podkreślił, że wobec sposobu nabycia części majątku w wyniku podziału przez wydzielenie, spółka kapitałowa (nabywca) wstępuje do procesu o oprawo objęte wydzielonym majątkiem bez potrzeby uzyskania zgody przeciwnika procesowego.

Pełnomocnik powoda adw. M. K. (3) przedstawił pełnomocnictwo procesowe od upoważnionych do reprezentacji członków zarządu (...) Bank S.A w W. (k 298- 307)

Do końca postępowania dowodowego sądowi nie przedstawiono dokumentu świadczącego o ponownej korekcie spisu inwentarza. Żadna ze stron nie zmieniła także dotychczas prezentowanego w sprawie stanowiska.

Sąd ustalił co następuje.

W dniu 30 sierpnia 2005 r. została zawarta na czas nieokreślony pomiędzy Bankiem (...) S.A. z siedzibą w K. (Oddział w G.) a P. K. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe (...)z siedzibą w K. umowa kompleksowa pakietu (...). W ramach umowy bank zaoferował m. in prowadzenie rachunku (...)w walucie polskiej, kartę debetową Maestro Busines i kartę obciążeniową MasterCard Busines. Szczegółowe prawa i obowiązki stron miał określić „Regulamin pakietów (...)”, który stanowił integralną część umowy (w toku postępowania żadna ze stron nie potrafiła przedstawić sądowi przedmiotowego Regulaminu)

(dowód:

- odpis umowy kompleksowej z 30 sierpnia 2005 r.- k. 22-23).

W dniu 4 września 2009 r. pomiędzy stronami wyżej wskazanej umowy doszło do uzgodnienia aneksu do niej o nr U/412100///01113//09 w przedmiocie zapisów szczegółowych dotyczących limitu debetowego. Na mocy tego aneksu (§ 1) przyznano P. K. limit debetowy w rachunku bieżącym w celu kredytowania krótkoterminowych, bieżących potrzeb finansowych. Kwotę limitu debetowego ustalono na 150.000,00-,zł, zaś okres korzystania od 4 września 2009 r. do 30 sierpnia 2010 r. Oprocentowanie limitu miało być zmienne i wynosić wskaźnik WIBOR 1M +8%. Oprócz tego klient uiścił opłatę przygotowawczą w kwocie 3.000-, zł. W przypadku wystąpienia zadłużenia przeterminowanego oprocentowanie miało być ustalane jako iloczyn stopy kredytu lombardowego NBP i współczynnika ustalanego przez Bank. W dniu zawarcia umowy (aneksu) oprocentowanie zadłużenia przeterminowanego stanowiło 4 – krotność stopy kredytu lombardowego NBP, tj. 20% w stosunku rocznym. Oprocentowanie zadłużenia nie mogło jednak przekraczać stopy odsetek maksymalnych określonych w ustawie. W pozostałym zakresie zapisy umowy kompleksowej pakietu (...) nie uległy zmianie.

(dowód:

- odpis aneksu z 4 września 2009 r. o nr U/412100///01113/09 do umowy kompleksowej z 30 sierpnia 2005 r.- k. 19-21).

W dniu 10 sierpnia 2010 r. strony sporządziły kolejny aneks do umowy, nazwany jako Aneks nr 1 do aneksu nr U/412100///01113//09 – „zapisy szczegółowe dotyczące limitu debetowego”. Strony, w związku z problemami z terminową spłatą zadłużenia, ustaliły, że z dniem podpisania aneksu nr 1 limit debetowy przyznany w kwocie 150.000,00-,-zł przechodzi w okres spłaty. Wykorzystana przez posiadacza limitu jego kwota wraz z należnymi bankowi odsetkami przeniesiona została na rachunek kredytowy, zaś posiadacz rachunku zobowiązał się do spłaty w 24 ratach kapitałowych (23 równych i ostatniej wyrównującej) powiększonych o należne bankowi odsetki. W okresie spłaty posiadacz rachunku nie mógł dokonywać wypłat z rachunku powodujących zadłużenie na rachunku bieżącym. Oprocentowanie limitu debetowego ustalono w stosunku rocznym wg zmiennej stopy procentowej tj. w oparciu o wskaźnik WIBOR 1 M + 9%. Posiadacz rachunku zobowiązał się do zapewnienia środków na rachunku bankowym na pokrycie każdorazowej raty kapitałowej wraz z odsetkami. Bank zastrzegł sobie możliwość wypowiedzenia umowy rachunku z zastrzeżeniem 30-dniowego terminu w razie np. naruszenia warunków umowy/aneksu, pogorszenia się sytuacji ekonomiczno – finansowej posiadacza rachunku, bądź 7-dniowego w przypadku zagrożenia upadłością. W pozostałym zakresie zapisy umowy kompleksowej pakietu (...) nie uległy zmianie.

(dowód:

- odpis aneksu nr 1 z 10 sierpnia 2010 r. do aneksu nr U/412100///01113//09 z 4 września 2009 r. do umowy kompleksowej z 30 sierpnia 2005 r.- k. 16-18).

Wobec dalszych problemów P. K. ze spłatą zadłużenia wynikającego z braku realizowania wyżej wskazanej umowy i aneksów do niej strony zawarły w dniu 7 grudnia 2010 r. porozumienie nr 1565/2010. W jego § 1 dłużnik uznał, że na dzień 7 grudnia 2012 r. bankowi przysługuje niesporna, wymagalna wierzytelność z tytułu niespłaconego limitu debetowego udzielonego na podstawie aneksu nr U/412100///01113//09 z dnia 4 września 2009 r. do umowy kompleksowej Pakietu (...)z 30 sierpnia 2005 r. w łącznej kwocie 143.074,97-,-, zł, w tym 142.229,80-,-zł tytułem należności głównej i 845,17-,-zł tytułem odsetek od zadłużenia przeterminowanego. Dłużnik zobowiązał się spłacić należność główną w wysokości 142.229,80-,-zł w 60 ratach miesięcznych do dnia 25 każdego miesiąca zgodnie z harmonogramem stanowiącym załącznik do porozumienia. Harmonogram spłat obejmował również odsetki, zaś odsetki przeterminowane (845,17-,-zł) miały zostać spłacone wraz z pierwszą ratą. Od kwoty niespornej wierzytelności określonej w §1 porozumienia bank miał naliczać odsetki w wysokości współczynnika WIBOR + 9 %. Końcowy termin spłaty należności ustalono na 25 grudnia 2015 r. W przypadku powstania zadłużenia przeterminowanego ustalono oprocentowanie w wysokości 4-krotności stopy kredytu lombardowego NBP. W § 6 potwierdzono, że umowa kompleksowa z 30 sierpnia 2005 r. nie ulega rozwiązaniu, natomiast rozwiązany został Aneks nr 1 z 10 sierpnia 2010 r. do aneksu nr U/412100///01113//09 w zakresie dotyczącym limitu debetowego. Porozumienie zostało podpisane przez M. K. (2) występującą jako ustanowiony notarialnie pełnomocnik P. K..

(dowód:

- odpis porozumienia z 7 grudnia 2010 r., do aneksu nr 1 z 10 sierpnia 2010 r., do aneksu nr U/412100///01113//09 z 4 września 2009 r., do umowy kompleksowej z 30 sierpnia 2005 r. – k. 9-13;

- kopia pełnomocnictwa notarialnego – k. 24).

Do wyżej wskazanego porozumienia dołączono harmonogram spłat, poczynając od 21 stycznia 2011 r. do 28 grudnia 2015 r.

(dowód:

- odpis harmonogramu spłaty rat – k. 13-15).

P. K. prowadził działalność gospodarczą samodzielnie, jego żona nie była współwłaścicielem przedsiębiorstwa, ani jego pracownikiem. Pozostawali w ustawowej wspólności majątkowej.

(dowód:

- zeznania M. K. (2) – k. 292v;
- spis inwentarza – korekta – k. 27).

Żadna z rat zadłużenia ustalona harmonogramem do porozumienia z 7 grudnia 2010 r. nie została uiszczona. P. K. zmarł w dniu 18 grudnia 2010 r., tj. jeszcze przed datą w której miała być uiszczona pierwsza część spłaty. W dniu 3 stycznia 2011 r. M. K. (2) w imieniu własnym i w imieniu trojga małoletnich dzieci wystąpiła o stwierdzenia nabycia spadku, który przyjmują z dobrodziejstwem inwentarza. Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z 31 stycznia 2011 r. stwierdził, że spadek po P. K., z mocy ustawy, nabyli żona M., oraz dzieci P. i M. : M., B. i A., po 1/4 części z dobrodziejstwem inwentarza. Wszystkie dzieci były w tym czasie małoletnie. M. K. (1) urodził się (...), B. K. (...) a A. K. (...). Postanowienie uprawomocniło się z dniem 22 lutego 2011 r. W dniu 27 września 2011 r. Bank (...) SA zwrócił się do Sądu Rejonowego w G. z prośbą o udzielenie informacji, czy zostało wszczęte postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym P. K.. Stosowna informacja została przekazana przez Sąd 11 października 2011 r. W dniu 9 grudnia 2011 r. Bank zwrócił się do Sądu Rejonowego w G. o wydanie odpisu postanowienia stwierdzającego nabycie spadku po zmarłym P. K.. Odpis został wysłany w dniu 23 stycznia 2012 r. Z podobnymi wnioskami występowali także inni wierzyciele zmarłego np. Bank (...) S.A. z siedzibą we W., czy, czy (...) Bank S.A. z siedzibą w W..

(dowód:

- zeznania M. K. (2) – k. 292v;
- odpis skrócony aktu zgonu - k. 4 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- odpis skrócony aktu małżeństwa - k. 5 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- odpis skrócony aktu urodzenia M. K. (1) - k. 6 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- odpis skrócony aktu urodzenia B. K. - k. 7 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- odpis skrócony aktu urodzenia A. K. - k. 8 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- wniosek o stwierdzenie nabycia spadku – k. 2-3 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- protokół posiedzenia – k. 10 – 12 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku – k. 13 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- wniosek (...) SA z 27.09.2011 r. – k.17 - 32 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- informacja SR w G. z 10.11.2011 r. – k. 45 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- wniosek (...) SA z 09.12.2011 r. – k. 49 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- wnioski Banku (...) – k.58 – 73, 85, 118 - 135 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- wniosek (...) Banku – k. 77, 87 – 117 akt I Ns 5/11 SR w G.).

W dniu 17 lipca 2012 r. sporządzono w Urzędzie Skarbowym w G. spis inwentarza pozostałego po zmarłym spadkodawcy. Łączną wartość nieruchomości, ruchomości, innych praw majątkowych i wierzytelności ustalono na kwotę 340.462,45-,zł. Wartość nieruchomości określono na 177.000-, zł, jako 1/2 udziału P. K. we własności domu mieszkalnego i gruntu rolnego. Długi wyliczono na kwotę 310.815,45-,zł. Czysta wartość spadku ustalona została na 29.646,60-,zł.

W dniu 13 stycznia 2014 r. dokonano kolejnego spisu inwentarza – korekty. Zmianie nie uległy wartości nieruchomości, ruchomości i innych praw majątkowych. O ponad 5.000-, zł zmniejszyły się wierzytelności. Łącznie wartość spadku ustalono na 345.312,45-, zł. Długi zostały określone na kwotę 357.480,98-,zł, zatem czystą wartość spadku określono jako wartość ujemną 12.168,53-,zł.

W dniu 24 sierpnia 2016 r. pozwana M. K. (2) wniosła o drugą korektę spisu inwentarza, ale nie została one jeszcze dokonana, w każdym razie nie przedstawiono sądowi nowego spisu.

(dowód:

- spis inwentarza z 17.07.2012 r.- k. 26;
- spis inwentarza – korekta z 13 stycznia 2014 r. – k. 27 - 35;
- wniosek o drugą korektę spisu inwentarza – k. 213).

Według własnego wyliczenia powód ustalił górną granicę solidarnej odpowiedzialności spadkobierców na kwotę 137.175,69-,zł

(dowód:

- obliczenie.- k. 52 i 53)

W dniu 18 stycznia 2013 r. Bank (...) S.A. wezwał M. K. (2) jako spadkobiercę i przedstawiciela ustawowego małoletnich M., B. i A. K. do spłaty zadłużenia wynikającego z limitu debetowego przyznanego na podstawie Aneksu nr 1 z dnia 10 sierpnia 2010 r. do Aneksu nr U/421000///01113/09 z dnia 4 września 2009 r. do Umowy Kompleksowej pakietu (...) z dnia 30 sierpnia 2005 r., objętego Porozumieniem z dnia 7 grudnia 2010 r., nr 1565/2010 w sprawie spłaty zadłużenia. Bank wezwał do niezwłocznego uiszczenia wymagalnej należności w kwocie 189.628,51-,zł na którą składały się kapitał (142.229,80-,zł), odsetki umowne, odsetki od zadłużenia przeterminowanego i koszty. Wezwanie zostało odebrane przez M. K. (2) w dniu 8 lutego 2013 r.

(dowód:

- wezwanie do zapłaty – k. 125;
- potwierdzenie odbioru pisma – k. 125v -126)

W dniu 28 marca 2013 r. bank (...) SA wysłał do M. K. (2) pismo zatytułowane „Wypowiedzenie porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia” odnoszące się do Porozumienia z dnia 7 grudnia 2010 r., nr 1565/2010 w sprawie spłaty zadłużenia wynikającego z limitu debetowego przyznanego na podstawie Aneksu nr 1 z dnia 10 sierpnia 2010 r. do Aneksu nr U/421000///01113/09 z dnia 4 września 2009 r. do Umowy Kompleksowej pakietu (...)z dnia 30 sierpnia 2005 r.” Bank skierował do niej przedmiotowe pismo jako do spadkobiercy zmarłego męża oraz przedstawiciela ustawowego małoletnich dzieci M., B. i A. K.. Wypowiedzenie zostało odebrane w dniu 11 kwietnia 2013 r. przez M. K. (2). Porozumienie zostało wypowiedziane z 30 dniowym terminem od daty doręczenia pisma.

(dowód:

- wypowiedzenie porozumienia – k. 127;
- potwierdzenie odbioru pisma – k. 127v - 128).

M. K. (1) ukończył 18 lat w dniu (...) Nie doręczono mu wypowiedzenia z 28 marca 2013 r. porozumienia z dnia 7 grudnia 2010 r., nr 1565/2010 restrukturyzującego zadłużenie wynikające z limitu debetowego przyznanego na

podstawie Aneksu nr 1 z dnia 10 sierpnia 2010 r. do Aneksu nr U/421000///01113/09 z dnia 4 września 2009 r. do Umowy Kompleksowej pakietu (...)z dnia 30 sierpnia 2005 r.

(dowód:

- odpis skrócony aktu urodzenia M. K. (1) - k. 6 akt I Ns 5/11 SR w G.;
- zeznania M. K. (1) – k. 324)

W dniu 21 sierpnia 2015 r. powód skierował do pozwanych M. i M. K. (1) jednobrzmiące wezwania do zapłaty wzywając każde z nich do spłaty całości zadłużenia wynoszącego wg stanu na dzień 20 sierpnia 2015 r. 243.627.95 zł na które składały się kapitał (142.229,80-,zł), odsetki umowne, odsetki od zadłużenia przeterminowanego i koszty. Wezwania zostały odebrane w dniu 26 sierpnia 2015 r.

(dowód:

- wezwania do zapłaty – k. 37 i 39;
- potwierdzenia odbioru pism – k. 36 i 38).

Po śmierci męża M. K. (2) starała się zaspokoić część wierzycieli, przede wszystkim pracowników i instytucje publiczne, jak ZUS i Urząd Skarbowy. Płaciła także bieżąco na rzecz innych zgłaszających swoje roszczenia podmiotów, w miarę swoich możliwości. Nie zachowywała przy tym zasady proporcjonalności. Część zobowiązań męża spłaciła z dochodów pochodzących z własnej działalności gospodarczej, którą zaczęła prowadzić po jego śmierci (ok. 200.000,00-,zł). Spowodowało to jednak popadnięcie w długi przez nią samą. Obecnie ocenia swoje zadłużenie na ok. 200.000,00-,zł (w tym w samym ZUS-ie na ok. 40.000,00-,zł). Zadłużenie wobec powoda nie zostało spłacone w żadnej części.

(dowód:

- zeznania M. K. (2) – k. 292v;
- dowody wpłat do ZUS – k.158;
- dowody wpłat do Urzędu Skarbowego – k. 159;
- lista zaległych wynagrodzeń – k. 160 – 161;
- dowody wypłat wynagrodzeń – k. 162 – 202).

Zgodnie z wyciągiem z Ksiąg Banku (...) SA z dnia 6 grudnia 2015 r. w związku z nabyciem spadku po P. K., M. K. (2) i M. K. (1) posiadają solidarne, wymagalne zadłużenie w wysokości 247.836,71-,zł. Na kwotę tę składają się:

- niespłacony kredyt – 142.229,80-,zł;
- odsetki umowne za okres od 7 grudnia 2017 r. do 13 maja 2013 r. - 36.590,54-,zł;
- odsetki karne za okres od 25 stycznia 2011 r. do 6 grudnia 2015 r. – 66.831,37-,zł;
- opłaty – 185,00-,zł.

(dowód:

- wyciąg z Ksiąg Banku z 06.12.2015 r. – k.8).

W dniu 4 listopada 2016 r. doszło do połączenia (...) Banku S.A. z siedzibą w W. z wydzieloną częścią Banku (...) S.A. z siedzibą w G.. Część wydzielona to „zorganizowana część przedsiębiorstwa (...)” związana z wykonywaniem działalności

(...) z wyłączeniem działalności hipotecznej”. Zgodnie z planem podziału bankiem dzielonym został Bank (...) S. A. z siedzibą w G., zaś bankiem przejmującym (...) Bank S.A z siedzibą w W.. Podział nastąpił w trybie art. 529 § 1 pkt 4 ksh, art. 530 § 2 ksh i art. 531 § 1 ksh. Bank przejmujący przejął całość praw i obowiązków (...) związanych z działalnością wydzieloną. Działalność ta stała się częścią działalności banku przejmującego. Bankowi przejmującemu przypadły wszelkie prawa i obowiązki oraz wierzytelności i zobowiązania banku dzielonego związane z działalnością wydzieloną wynikające m. in. z umów z klientami. Na zasadach określonych we właściwych przepisach prawa, w wyniku podziału bank przejmujący wstąpił w prawa i obowiązki (...) w ramach spraw, sporów i postępowań w których stroną był (...) z wyłączeniem tych spraw i postępowań, które związane są z działalnością hipoteczną.

(dowód:

- wyciąg z KRS z 17.11.2016 r. – k. 300-07

- plan podziału Banku (...) S.A. – k. 308 – 13).

Sąd zważył co następuje.

Stan faktyczny sprawy co do zasady był bezsporny. Poczynione przez Sąd ustalenia zostały dokonane w tym zakresie w oparciu o okoliczności niesporne lub przyznane (wg reguł z art. 229 i 230 kpc).

Wiarygodność dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania. Chodzi tu przede wszystkim o dokumenty w postaci umowy, aneksów do umowy, porozumienia w sprawie zadłużenia, spisów inwentarza, korespondencji bankowej (wraz z potwierdzeniami jej odbioru), dowodów operacji finansowych przeprowadzonych przez pozwaną po śmierci męża, wyciągu z ksiąg Banku. Kolejnymi dokumentami były pochodzące z akt sprawy I Nc 5/11 Sądu Rejonowego w G. protokół rozprawy i postanowienie oraz dokumenty stanu cywilnego (odpisy skrócone aktów zgonu, małżeństwa i urodzenia) a także korespondencja między powodem a Sądem Rejonowym.

Za wiarygodne Sąd uznał zarówno wszystkie dokumenty urzędowe jak i prywatne. Dokumenty urzędowe korzystają z domniemania prawdziwości i zgodności z prawdą tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone – art. 244 kpc. Dokumenty prywatne stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie-art. 245 kpc.

Jak już wspomniano, wiarygodność dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania, zatem Sąd uwzględnił ten materiał i dokonał na jego podstawie ustaleń. Wskazana dokumentacja nie budzi żadnych wątpliwości co do jej autentyczności ani wiarygodności.

Przed przystąpieniem do zasadniczych rozważań należy podkreślić, że sprawy cywilne są kontradiktoryjne a obowiązek składania wniosków dowodowych spoczywa na stronach (art. 3 in fine k.p.c.). Z kolei ciężar udowodnienia określonych faktów, a co za tym idzie, ryzyko niepowodzenia dowodów i zaniechania w wykazywaniu inicjatywy dowodowej spoczywa na tej stronie, która wywodzi z nich określone skutki prawne (art. 6 k.c.). W myśl art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Proces cywilny to spór pomiędzy dwiema równoprawnymi stronami, toczący się przed bezstronnym sądem (zasada kontradiktoryjności). To strony obowiązane są zgłaszać w tym sporze twierdzenia, wnioski i dowody na poparcie swoich stanowisk (art. 3 k.p.c.). Na nich więc spoczywa ciężar udowodnienia wskazywanych przez siebie faktów. Ta strona, która twierdzi, że określony fakt miał miejsce obowiązana jest zgłosić dowód lub dowody wykazujące jego istnienie. Strona, która powołuje się na nieistnienie określonego faktu powinna również udowodnić swoje twierdzenie, zgłaszając dowody dla wykazania faktów przeciwnych. Ciężar udowodnienia spoczywa na tym, kto powołuje się na istnienie lub nieistnienie faktu. Należy przy tym zaznaczyć, że strony niniejszego postępowania były reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników.

Jedyną kwestią sporną między stronami w zakresie ustaleń stanu faktycznego jest w istocie to, czy pozwanemu M. K. (1), jako spadkobiercy P. K. należycie wypowiedziano (a przede wszystkim w jakim terminie) umowę a właściwie

porozumienie z 7 grudnia 2010 r. Strona powodowa nie sformułowała wprawdzie tego twierdzenia wprost, ale z faktu negowania w ogóle możliwości przedawnienia roszczeń wobec tego pozwanego, można wysnuć wniosek, że stoi na stanowisku, że termin biegu przedawnienia w stosunku do tego pozwanego rozpoczął bieg 28 marca 2013 r. Na to zresztą wskazuje treść pisma z 23 czerwca 2016 r. (k. 95), gdzie kwestia przedawnienia roszczeń została potraktowana tak samo w odniesieniu do każdego z pozwanych. Problem sprowadza się jednak do tego, że powód nie wykazał, by pozwanemu M. K. (1) skutecznie doręczono wypowiedzenie umowy (porozumienia) pochodzące z dnia 28 marca 2013 r. Faktem jest, że doręczono je matce pozwanego M. K. (2) traktując ją jako przedstawiciela ustawowego małoletniego M. K. (1). Pozwany w tym czasie nie był już małoletni, jako że od dnia 4 lipca 2012 r. stał się osobą pełnoletnią. Doręczenie wypowiedzenia umowy (porozumienia) jego matce nie było zatem skuteczne. Jednocześnie powód nie wykazał, by wypowiedzenie zostało doręczone samemu pozwanemu. W gruncie rzeczy okoliczność ta została przyznana przez stronę powodową w piśmie z 8 czerwca 2017 r. w którym to przyjęto, że ostateczną datą doręczenia pozwanemu wypowiedzenia umowy jest data doręczenia mu odpisu pozwu.

Ustalając stan faktyczny oparł się sąd również na zeznaniach pozwanych M. i M. K. (1). Należy zwrócić uwagę, że znajdują one oparcie w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, tj. w uznanych za wiarygodne dokumentach.

M. K. (2) przyznała, że żadna część wierzytelności wobec powoda nie została uregulowana i znajduje to potwierdzenie w stanowisku strony powodowej. Przyznała również, że nie stosowała zasady proporcjonalności przy spłacaniu wierzycieli, kierując się przekonaniem, że w pierwszym rzędzie należy zaspokoić roszczenia Skarbu Państwa, ZUS i pracowników firmy zmarłego męża. Nie ulega także wątpliwości, że dla zaspokojenia tych roszczeń musiała zaangażować środki własne, skoro wartość spadku była niższa, niż zadłużenie zmarłego męża. Jej zeznania w tym zakresie potwierdzone zostały skorygowanym spisem inwentarza oraz dokumentami świadczącymi o regulowaniu należności na rzecz Urzędu Skarbowego, ZUS i pracowników. Należy w tym miejscu zaznaczyć wszakże, że dokumentacja ta aczkolwiek potwierdzająca wiarygodność pozwanej, nie ma jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Za wiarygodne uznał też sąd zeznania M. K. (1) odnoszące się do kwestii doręczenia mu wypowiedzenia umowy. Pozwany podał, że nigdy nie otrzymał pisma zawierającego takie wypowiedzenie, zaś powód nie był w stanie wykazać, że było inaczej. Nie przedstawił na tę okoliczność żadnych dowodów. Co więcej w istocie przyznał, że pierwszym dokumentem doręczonym pozwanemu w kwestii wypowiedzenia umowy był pozew złożony w niniejszej sprawie.

Mając na względzie fakt, że ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie nie budzą większych kontrowersji należy przejść do rozważań natury prawnej.

Po pierwsze sąd zobligowany był odnieść się do zarzutu strony pozwanej jakoby wstąpienie w toku procesu przez (...) Bank S.A w miejsce Banku (...) S. A było prawnie niedopuszczalne. Zdaniem pełnomocnika pozwanych art. 531 § 1 ksh reguluje tylko sukcesję materialnoprawną, podczas gdy sukcesja procesowa spółki przejmującej w miejsce spółki dzielonej, jako rezultat tej sukcesji materialnoprawnej, wchodzi w rachubę na warunkach określonych w art. 192 pkt 3 kpc a zatem za zezwoleniem strony przeciwnej. Pełnomocnik pozwanych powołała się przy tym na wyrok Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2016 r. w sprawie V CSK 524/15, LEX nr 2041121. Wspomniane orzeczenie jest jednak odosobnione i nie znajduje potwierdzenia w dalszej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2016 r. wydanej w sprawie III CZP 85/16 (OSNC2017/9/97, LEX nr 2162828) w uzasadnieniu której odniesiono się m. in do przywołanego przez stronę pozwaną orzeczenia, „spółka kapitałowa, która w toku procesu nabyła w wyniku podziału przez wydzielenie (art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h.) część majątku spółki dzielonej, wstępuje do procesu o prawo objęte wydzielonym majątkiem w miejsce spółki dzielonej bez potrzeby uzyskania zgody przeciwnika procesowego; art. 192 pkt 3 k.p.c nie ma w tym przypadku zastosowania.” Zdaniem Sądu Najwyższego argumenty za objęciem ograniczoną sukcesją uniwersalną następstwa procesowego i tym samym za wyłączeniem zastosowania art. 192 pkt 3 k.p.c. wynikają z regulacji dotyczącej podziału spółki kapitałowej przez wydzielenie. Gdy podział obejmuje cały majątek spółki dzielonej, wskutek czego spółka ta przestaje istnieć, nie ulega wątpliwości, że będąca następstwem tego podziału sukcesja uniwersalna obejmuje także następstwo procesowe.

Nie można zaakceptować odmiennych skutków co do następstwa procesowego w odniesieniu do podziału przez wydzielenie, skoro zgodnie z art. 529 § 2 k.s.h. do podziału przez wydzielenie stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące spółek będących sukcesorami wskutek podziału przez rozdzielenie całego majątku spółki dzielonej, tj. w przypadkach, w których spółka dzielona przestaje istnieć. Odmiennie traktowanie pod względem następstwa procesowego przypadków, w których spółka dzielona przestaje istnieć, od przypadków, w których - jak w razie podziału przez wydzielenie - istnieje nadal, byłoby niezrozumiałe w świetle art. 529 § 2 k.s.h. i utrudniałoby funkcjonowanie przepisów o podziale spółek kapitałowych.

Niezależnie od tego, nawet gdyby przyjąć, w ślad za interpretacją pełnomocnika pozwanych, że niezbędna jest w tym przypadku zgoda strony przeciwnej, to przecież w niniejszym postępowaniu taka zgoda została udzielona na rozprawie w dniu 30 czerwca 2017 r. (k. 324) przez profesjonalnego pełnomocnika. Późniejsze cofnięcie zgody z powodu „pochopnego” jej wyrażenia trudno nazwać profesjonalnym. Przepisy art. 82 – 84 kc dotyczące wad oświadczenia woli nie wymieniają wśród przyczyn nieważności oświadczeń woli „pochopności” jej wyrażenia, zwłaszcza w odniesieniu do kwalifikowanych uczestników procesu.

Odnosząc się do przedmiotu niniejszego postępowania, stwierdzić należy, że nie ulega wątpliwości, iż pozwani odpowiadają za długi spadkobiercy. Wynika to z faktu, że przyjęli spadek po nim (niezależnie od tego w jakiej formie). „Długi spadkowe to obowiązki, które musi wykonać spadkobierca. Odpowiedzialność ta jest konsekwencją wejścia w pozycję spadkodawcy. Z reguły są to zobowiązania różnego rodzaju, które obciążały spadkodawcę, związane z koniecznością wykonania umów, powstałe na skutek deliktu (odszkodowawcze), czy wynikające z bezpodstawnego wzbogacenia” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 2 sierpnia 2016 r., I ACa 137/16, LEX nr 2106866).

Solidarna odpowiedzialność spadkodawców wynika z faktu stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym P. K. prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego W G. z 31 stycznia 2011 r. w sprawie I Ns 5/11, mocą którego m. in. M. K. (2) i M. K. (1) nabyli spadek po mężu i ojcu, każde w ¼ części z dobrodziejstwem inwentarza. „Podstawową zasadą dziedziczenia spadku z dobrodziejstwem inwentarza jest ponoszenie przez spadkobiercę odpowiedzialności za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 zdanie pierwsze k.c.)” – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2014 r., I CSK 264/13, LEX nr 1523429.

Na tym tle powstał między stronami spór co do tego, czy górną granicę odpowiedzialności pozwanych stanowi żądana w pozwie kwota 137.175,69-,-zł., czy też kwota 131.404,04-,- zł. wyliczona przez stronę pozwaną. Faktem jest, że powód oparł swoje wyliczenia o kwoty nie wynikające z żadnego ze spisów inwentarza, nigdzie bowiem nie figurują kwoty 320.271,28-,- zł jako stan czynny spadku, ani 342. 439, 81-,-zł jako suma długów. Właściwsze zatem jest wyliczenie przedstawione przez pełnomocnika pozwanych odwołujące się do kwot wskazanych w spisie inwentarza – korekcje z 13 stycznia 2014 r. Problem sprowadza się jednak do tego, że wyliczenia te nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Zgodnie z treścią art. 1031 § 1 k spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza, albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku. „Kwestia, czy długi spadkowe przekraczają stan czynny spadku wobec jego przyjęcia z dobrodziejstwem inwentarza, nie podlega badaniu w ramach postępowania rozpoznawczego (...) Ustalenie, czy istnieje spadek (majątek) pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego.” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 7 marca 2013 r., V ACa 1007/12 LEX nr 1313246). Podobnie Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 9 września 1976 r. (IV PR 135/76. OSNC 1977/4/80) – „ustalenie, czy istnieje spadek (majątek) pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego”, czy też Sąd Apelacyjny w Szczecinie: „Nabycie spadku z dobrodziejstwem inwentarza daje podstawę do powoływania się na to zdarzenie w toku postępowania egzekucyjnego, jako na podstawę do ograniczenia odpowiedzialności” - wyrok z dnia 29 maja 2012 r., I ACa 288/12, OSA 2013/3/98-105. Podobnie wypowiadają się także przedstawiciele doktryny, wskazując na to, że np. w sytuacji, gdy spadkodawca nie pozostawił żadnego spadku (w niniejszej sprawie był to spadek o wartości ujemnej) nie może dojść do oddalenia powództwa na tej podstawie, bowiem ustalenia te są dokonywane dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego (Tadeusz Ereciński, Jacek Gudowski, Maria Jędrzejewska. Komentarz do KPC (art. 319). Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, LexisNexis 2004).

Reasumując należy wskazać, że powód nie musiał w niniejszej sprawie dokonywać żadnego samoograniczenia wynikającego z zasady proporcjonalności. Mógł dochodzić od pozwanych całej przysługującej mu, wynikającej z zapisów widniejących w Księgach Banku należności, czy to w odniesieniu do samego kapitału, czy też pozostałych składników wymagalnego zadłużenia. Ewentualne ograniczenie jego żądania mogłoby nastąpić dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego. Ponieważ jednak powód w pozwie wniósł o zasądzenie kwoty 137.175,69- zł. (niezależnie od tego jakimi się kierował w tym przypadku przesłankami), w takich też granicach mógł orzekać Sąd Okręgowy. Najistotniejszą w niniejszej sprawie, podnoszoną przez obie strony postępowania, kwestią było ustalenie ewentualnego przedawnienia roszczeń powoda wobec każdego z pozwanych. Jak bowiem wynika z dalszych wywodów, sytuacja pozwanej i pozwanego w tym zakresie była różna.

W pierwszej kolejności sąd zobligowany był do ustalenia okresu w jakim podlegały przedawnieniu roszczenia powoda wobec pozwanych. Możliwe bowiem było w niniejszej sprawie ustalenie okresu 10- letniego (art. 118 zd. 1 kc), 3- letniego (art. 118 zd. 2 kc), bądź 2-letniego (art. 731kc).

Zdecydowanie należy odrzucić koncepcję, że świadczenie z umowy kredytu jest świadczeniem przedawniającym się w terminie 10-cio letnim. Duże uznanie zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie znajduje pogląd, że w myśl art. 118 k.c. termin przedawnienia roszczeń banku do kredytobiorcy zarówno o zwrot udzielonego kredytu jak również roszczeń o zwrot poszczególnych jego rat wynosi 3 lata (vide: np. Prawo umów w obrocie gospodarczym pod red. Stanisława Włodyki, Kraków 1995, s. 256, podobnie w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 243/08, OSNC Nr 1/2010 poz. 16). W tym miejscu podkreślić należy, że roszczenie banku o zwrot kredytu ewidentnie ma związek z prowadzeniem działalności gospodarczej przez bank. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej zgodnie z art. 118 k.c. wynosi trzy lata. Wynika z tego, że wymagalność roszczeń z umowy kredytu powstaje z upływem następnego dnia po dniu płatności każdej z poszczególnych rat (czyli jak przy świadczeniach okresowych). Skoro poszczególne raty kredytu mają ściśle określoną datę spłaty, więc każda z rat przedawnia się po trzech latach począwszy od dnia, w którym powinna zostać spłacona zgodnie z zawartą umową. Innymi słowy przedawnienie każdej raty biegnie co do zasady osobno od momentu terminu jej płatności (tak też Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 23 kwietnia 2014 r., I ACA 1361/13, LEX Nr 1458942). Skorzystanie przez bank z uprawnienia do wypowiedzenia umowy (określonego w umowie) powoduje, że całość niespłaconego kredytu staje się wymagalna, co oczywiście rozciąga się na wszystkie pozostałe i przyszłe raty. W takiej sytuacji z upływem terminu wypowiedzenia rozpoczyna się bieg trzyletniego terminu przedawnienia odnośnie do kwoty stanowiącej rozliczenie kredytu.

Kolejna wątpliwość dotyczyła tego, czy roszczenia banku wynikające z umowy kredytu bankowego związanego z prowadzeniem konta klienta nie przedawniają się z upływem dwóch lat, zgodnie z treścią art. 731 kc. W orzecznictwie zdecydowanie przeważa pogląd, że roszczenia banku z umowy kredytu odnawialnego udzielonego w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym przedawniają się w terminie trzech lat (art. 118 k.c.). Porównanie umowy rachunku bankowego oraz umowy kredytu bankowego wskazuje, że są to dwie, różniące się zasadniczo umowy zarówno, co do elementów przedmiotowo istotnych jak i co do celów i skutków ich zawarcia. W umowie rachunku bankowego jego posiadacz oddaje bankowi do przechowywania własne środki pieniężne z prawem banku do obrotu wolnymi środkami i obowiązkiem zwrotu na każde żądanie posiadacza rachunku, na podstawie umowy kredytowej zaś bank oddaje kredytobiorcy do wykorzystania własne środki pieniężne z obowiązkiem ich zwrotu w umówionym terminie. W doktrynie przeważa stanowisko, że umowa rachunku bankowego nie przewiduje możliwości powstania na rzecz posiadacza rachunku salda ujemnego i zakłada jedynie saldo dodatnie lub zerowe. Wynika to z natury stosunku rachunku bankowego i nawiązania w art. 726 k.c. do konstrukcji depozytu nieprawidłowego (art. 845 k.c.). Posiadacz rachunku powierza bankowi swoje pieniądze a uzyskuje w zamian za to wierzytelność do banku o zwrot tej samej wartości, lecz tylko do wysokości zgromadzonych na rachunku środków, powiększonych ewentualnie o umowne odsetki. Może także polegać na uzgodnionym w drodze oddzielnej umowy kredytowej,

wykorzystaniu środków pieniężnych przekraczających wysokość środków powierzonych bankowi przez posiadacza rachunku. Występowanie przez pozwany bank jednocześnie, jako kredytodawca i strona umowy rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego nie uprawnia do przyjęcia, że udzielenie kredytu stanowi jedynie dodatkowy element umowy rachunkowej. Udzielenie kredytu odnawialnego w rachunku bankowym prowadzi jedynie do funkcjonalnego powiązania dwóch odrębnych umów, obejmujących dwie różne czynności bankowe. Prawną podstawę udzielenia kredytu stanowi odrębna, samodzielna umowa, zawarta obok umowy rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego (patrz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2008 r., II CSK 212/08, OSNC Nr 3/ 2009 poz. 60, LEX nr 499152, podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r., II CK 113/02, OSP Nr 11/2004 poz. 141, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2007 r., IV CSK 356/06, LEX nr 276223)

Przechodząc od rozważań natury ogólnej na grunt niniejszej sprawy należy mieć na uwadze, że kwestię przedawnienia należy rozpatrywać oddzielnie w odniesieniu do każdej z osób pozwanych. Pełnomocnik pozwanych podniosła wprawdzie zarzut przedawnienia roszczeń wobec obojga pozwanych, ale ograniczyła się jedynie do stwierdzenia, że w jej ocenie nie zaistniało żadne zdarzenie, w rozumieniu art. 123 kpc, które doprowadziłoby do przerwy w biegu przedawnienia. Nie wskazała jednak, co jak się wydaje należy do zadań profesjonalnego pełnomocnika, ani daty rozpoczęcia biegu przedawnienia, ani też kiedy przedawnienie miało nastąpić. Wbrew stanowisku strony pozwanej istotne dla rozstrzygnięcia tej kwestii jest nie to czy i kiedy nastąpiła przerwa biegu przedawnienia, ale kiedy rozpoczęło ono swój bieg.

Dla oceny zgłoszonego zarzutu przedawnienia niezwykle istotne znaczenie ma ustalenie początkowej daty biegu terminu tego przedawnienia. W ramach przypomnienia należy wspomnieć, że zobowiązania dzielą się na terminowe i bezterminowe. Z chwilą nadejścia terminu do spełnienia świadczenia roszczenie wierzyciela wobec dłużnika staje się wymagalne. Jedną z konsekwencji wymagalności jest między innymi rozpoczęcie biegu przedawnienia (art. 120 k.c.). Wymagalność roszczenia określana jest w doktrynie jako stan, gdy wierzyciel może postawić skuteczne żądanie, aby dłużnik uczynił niezwłocznie zadość jego roszczeniu (tak J. Ignatowicz (w:) System prawa cywilnego, t. I, 1985, s. 814). Podobnie wymagalność roszczenia definiuje Sąd Najwyższy, stwierdzając, że roszczenie staje się wymagalne wówczas, kiedy wierzyciel może skutecznie żądać od dłużnika zadośćuczynienia jego roszczeniu (wyrok SN z dnia 12 lutego 1991 r., III CRN 500/90. OSN Nr 7-8/1992 poz. 137). Można więc powiedzieć, że wymagalność roszczenia następuje wtedy, gdy po stronie dłużnika aktualizuje się powinność określonego zachowania będącego przedmiotem roszczenia.

W dniu 28 marca 2013 r. bank (...) SA wysłał do M. K. (2) pismo zatytułowane „Wypowiedzenie porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia” odnoszące się do Porozumienia z dnia 7 grudnia 2010 r., nr 1565/2010 w sprawie spłaty zadłużenia wynikającego z limitu debetowego przyznanego na podstawie Aneksu nr (...) z dnia 10 sierpnia 2010 r. do Aneksu nr U/421000//01113/09 z dnia 4 września 2009 r. do Umowy Kompleksowej pakietu (...)z dnia 30 sierpnia 2005 r. Wypowiedzenie zostało odebrane w dniu 11 kwietnia 2013 r. przez M. K. (2). Termin wypowiedzenia upływał, zgodnie z umową, w ciągu 30 dni od daty doręczenia pisma, zatem w dniu 11 maja 2013 r. Wypowiedzenie nastąpiło w okresie obowiązywania umowy, zatem należał przyjąć, że od dnia 12 maja 2013 r rozpoczął bieg 3 letni okres przedawnienia. Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 11 grudnia 2015 r., zatem przed upływem terminu przedawnienia, co spowodowało, że zarzut pełnomocnika pozwanej w tym zakresie nie mógł zostać uwzględniony.

Inaczej natomiast wygląda sytuacja w odniesieniu do pozwanego M. K. (1). Powód nie wykazał, by skutecznie doręczył mu wypowiedzenie porozumienia z 07.12.2010 r. Trudno bowiem za takie doręczenie uznać wypowiedzenie przesłane do jego matki jako przedstawiciela ustawowego małoletniego, w sytuacji, gdy pozwany był już wówczas pełnoletni. Z faktu, że bank w sposób niedbały, czy też nieprofesjonalny nie skorzystał ze swojego uprawnienia w postaci prawidłowego wypowiedzenia umowy (porozumienia) nie mogą płynąć niekorzystne reperkusje dla pozwanego. Obrazu rzeczy nie zmieniają przy tym znacząco specyficzne okoliczności niniejszej sprawy, związane przede wszystkim ze śmiercią pierwotnego kredytobiorcy. Stwierdzić zatem należy, iż bank nie zadbał należycie o swoje interesy, nie podejmując prawidłowych działań nakierowanych na szybkie i sprawne odzyskanie udostępnionych przez siebie środków finansowych. Bank mógł wypowiedzieć umowę pozwanemu dopiero przez doręczenie mu odpisu pozwu

(w tym zakresie sąd podziela argumentację pełnomocnika powoda zawartą w piśmie z 8 czerwca 2017 r. wraz z orzecznictwem na które się powołał), tj. 22 marca 2016 r. (k. 62) a zatem już po dacie płatności ostatniej przewidywanej umową raty (termin płatności ostatniej raty wskazano jako 28.12. 2015r). Trzeba jednak podnieść, że zobowiązanie strony pozwanej było zobowiązaniem terminowym. Przed upływem terminu płatności ostatniej raty nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy i postawienia należności w stan wymagalności. Wobec tego należy przyjąć, że każda z wymagalnych rat przedawniała się odrębnie. Pozwany M. K. (1) jest zatem odpowiedzialny za należności wymagalne za trzy lata wstecz, licząc od daty wniesienia pozwu. Pozew wniesiony został jeszcze przed datą płatności ostatniej raty, która miała być uiszczona w dniu 28 grudnia 2015 r., zatem Sąd Okręgowy nie wziął jej pod uwagę obliczając kwotę należności przysługującej powodowi z tytułu rat, które winny być uiszczone w okresie ostatnich trzech lat. Sumowaniu podlegały zatem raty (kapitał i odsetki), które winny być uiszczone w okresie od 27 grudnia 2012 r. do 25 listopada 2015 r. Łącznie dało to kwotę 103.535,78-,-zł. Oprócz tego sąd zasądził od pozwanego kwotę 2.399,15 zł, która winna być uiszczona w dniu 28 grudnia 2015, co do której żądanie z oczywistych względów nie podlegało przedawnieniu. Razem dało to kwotę 105.934,93-,-zł, którą sąd zasądził od pozwanego w punkcie drugim wyroku na rzecz powoda. Odsetki od tej kwoty zostały zasądzone od dnia wniesienia pozwu (przy czym do dnia 31 grudnia 2015 r. jako odsetki ustawowe a od 1 stycznia 2016 r. jako odsetki ustawowe za opóźnienia – w związku ze zmianą treści art. 481 kc z dniem 1 stycznia 2016 r.). Odsetki od kwoty 2.399,15 zł zasądzone zostały od daty doręczenia odpisu pozwu M. K. (1) (punkt 2 wyroku).

Jak już wspomniano w odniesieniu do M. K. (2) kwestia przedawnienia roszczeń nie wchodziła w grę. Dlatego też sąd zasądził od niej całość żądanego roszczenia z odsetkami określonymi jak wyżej w stosunku do M. K. (1) (punkt 1 wyroku).

W myśl art. 1031 kc w razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku. Zgodnie zaś z art. 1034 §1 kc do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe.

Z uwagi na fakt, że dotychczas nie doszło jeszcze do działu spadku, sąd zobligowany był do solidarnego zasądzenia należności od obojga pozwanych, oczywiście z uwzględnieniem kwot należnych od każdego z nich. Dlatego też orzeczono o solidarnym zasądzeniu roszczenia (pkt 1 i 2 wyroku) z ograniczeniem do kwoty należnej od pozwanego M. K. (1).

W myśl art. 319 kpc na podstawie art. 1031 kc sąd ograniczył w sentencji wyroku zakres odpowiedzialności dłużników za dług spadkowy do stanu czynnego spadku. Wprawdzie z przedstawionego sądowi materiału dowodowego wynika, że faktycznie zmarły nie pozostawił spadku (a raczej jego ujemną wartość), tym niemniej powyższe zastrzeżenie jest konieczne ze względu na interes obu stron postępowania. Będzie ono miało znaczenie w ewentualnym postępowaniu egzekucyjnym.

W punkcie 3 wyroku oddalono powództwo w pozostałym zakresie. Dotyczyło to części żądania skierowanego wobec M. K. (1), o czym była już wyżej.

W punktach 5 i 6 wyroku zasądzono od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Toruniu) na rzecz wyznaczonego dla pozwanych M. i M. K. (1) z urzędu pełnomocnika w osobie radcy prawnego M. S. kwoty po 3.600,00-,-zł powiększone o podatek VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanym (§ 6 pkt 6 w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r., w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc. Pozwana M. K. (2) przegrała sprawę w całości, zatem winna jest zwrócić kwotę 1.000,00-,- zł (wartość opłaty) powodowi. Z kolei pozwany M. K. (1) przegrał sprawę w odniesieniu do kwoty 105.934,93-,-zł, tj. w około 78%. Jest zatem zobowiązany do zwrotu kwoty 780,00-,-zł. W tym zakresie, tj. do

kwoty 780,00-,-zł obowiązek ten ma charakter solidarny wobec obojga pozwanych, natomiast co do pozostałej kwoty – 220,-, zł spoczywa on wyłącznie na pozwanej M. K. (2).